

Önképzőköri foglalkozás

2014. július 25. péntek, 9.00-11.30

Németh László Városi Könyvtár, Hódmezővásárhely

Betyárokodtunk ma reggel, elmondhatjuk magunkról... Készülünk, ugye, nyári rendes kirándulásunkra, ez esetben a Bakonyba, s előkészítő előadásaink végére érven, a mai (újabb időkben péntek reggel 9 és fél 11 közt zajló) foglalkozásunkat a bakonyi betyárságnak szenteltük, meghallgatva először is Németh Kati szép szavalatát Adytól (*Párizs, az én Bakonyom*). Bagi Marika betyár-prezentációt készített, s mi ámulhattunk Sobri Jóskán, Rózsa Sándor kemény arcélén, Savanyu Jóska keménykötésű szökeségén, de látnunk kell, hogy betyárok, szegénylegények, híres zsványok nemcsak a Bakonyban voltak, de a Somogyban, Mátrában s főként az Alföldön úgyszintén – a Rákóczi bujdosó kurucai óta szerte Magyarországon. A szegény nép igazságosztó hősöket csinált belőlük, a hatalom elleni kérlelhetetlen, szabad lázadókat, kik nem féltek vásárra vinni a bőrüket, igazságot szolgáltatottak a népnyzó úri fajzat ellen... Legenda, mese, valóság keveredik itt, dalok, táncok és sok-sok irodalom Mikszáthtól Jókaiig, Móricztól Tömörkényig, Arany balladáig, Ady kuruc-verseiig... Nem is tudtuk befejezni a témát: ha hazatértünk a Bakonyból, a friss élményekkel feltöltekezve, tartunk még egy betyár-órát, ahol Dobai Péter forgatókönyvére (*Se fedél, se törvény*), regényére (*Vadon*) s a három magyar betyár-filmre (*Rosszemberek/Talpak alatt füttyül a szél; Sobri s a legjelesebbre, Jancsó Miklós Szegénylegényekjére*) is kitérve, részleteket nézve mélyülünk el ebben az izgalmas témában, melyhez Munkácsy *Siralomháza*, de Hollós Simon *Rákóczi-indulója* is kötődik..

Az órát azonban nem a zsványokkal, hanem Bruegellel zártuk: Szalma Jutkánk tartott, a tőle megszokott komolysággal, áttekintő aprólékossággal beszámolót és tájékoztatót a nagy festő bibliai témáiból. Az eligazítót majd kiselőadások követik, képről képre. És legalább Bruegel is érzi: van élet a Bakony után is, s visszatérünk hozzá.

Most három versrészlettel mégis betyárjainkat s a Bakonyt idézzük:

Messze setétedik már a Ság teteje,

Ezentúl elrejtí a Bakony erdeje,

Szülföldem, képedet.

Megállok még egyszer, s reád visszanézek.

Ti kékellő halmok! gyönyörű vidékek!

Vegyétek bús könnyemet. /Berzsenyi Dániel: Búcsúzás Kemenes-aljától/

*Az lovamrul igen lekopott az patkó,
Azki még rajta van, az is nem igen jó.
Ha nem patkoltatok, elhal tülem az ló,
Csak gyalog maradok, mint egy rút kóborló.
Az farkasbőrömnek lekopott az szőre,
Pókháló palackom az szegen bélepte.
Nyargalódzik rajtam az tetvek serege,
Mert szurkos az üngöm, nincs ki fejeítse.
Kurva már az anyja! mint élhetek, élek,
Kivetem hasamat az szép verőfénynek,
Csak úgy dohányozok, azmidőn éhezek,
Így én is másokkal szépen eltengődek. /Buga Jakab éneke/*

*Megállok lihegve: Páris, Páris,
Ember-sűrűs, gigászi vadon.
Pandur-hada a szájas Dunának
Vághat utánam:
Vár a Szajna s elrejt a Bakony. /Ady Endre: Páris, az én Bakonyom/*